

Propozycja na zbiórkę
Bieg na podstawie książek "Zośka i Parasol" oraz "Kamyk"

Temat: "Harcerze w czasie wojny"

Cel: Przybliżenie harcerzom tematu w.w. książek, ukazanie jak wyglądało harcerstwo w czasie II WŚ

PUZUB:

- wiedział czym były Szare Szeregi, na co się dzieliły i jak działały,
- potrafił krótko streścić książkę "Zośka i Parasol"
- potrafił powiedzieć kim był i z czego zasłynął Aleksander Kamiński

Czas trwania biegu: około 2h

Ilość osób potrzebnych do zrealizowania biegu: 5 punktowych oraz 2 osoby jaka policja niemiecka

Ilość uczestników: najlepiej od 8 i więcej

Materiały: kartki a4, długopisy, pocięta bibuła w różnych kolorach, przepaska na oczy, notatka o Zawiszakach, hymn Szarych Szeregów, bristol, pisaki, farby, markery, pastele, notatka o szarych szeregach, rozsypanka wyrazowa, zaszyfrowane teksty o Aleksandrze Kamińskim

1. Podział uczestników zbiórki na grupy; najlepiej na 5 grup po maksymalnie 4 osoby, rozdanie każdej z drużyn bibuły, ważne żeby każda grupa miała inny kolor bibuły, następnie każdy wiąże swój kolor na ramieniu w przepaskę (tak jak gramy we "Flagi") Bibuła na ramieniu będzie symbolizowała "życie" każdego harcerza. W trakcie gdy każda grupa będzie chodziła po punktach, 2 osoby tzw. "niemiecka policja" ma prawo gonić ich i zrywać im życie (czyt. bibułę z ramienia). Jeśli ktoś z drużyny straci swoją przepaskę, to w punktacji końcowej odejmujemy -2pkt za stracone życie.

2. Każda z grup nadaje sobie nazwę, najlepiej nawiązującą do II WŚ. Następnie nazwę oraz członków grupy zapisują na swoich kartkach.

3. Przed rozpoczęciem gry, najlepiej byłoby wprowadzić harcerzy w temat gry i zasady:

-harcerze dowolnie przemieszczają się po punktach w wyznaczonym terenie (najlepiej żeby okolica była bezpieczna, np. park), ja zrezygnowałam z mapek, żeby harcerze mogli sami odkrywać punkty i ćwiczyć orientację w terenie.

-jeśli niemiecka policja zerwie im życie, nie mogą go ponownie zawiesić na ramieniu,

-na punkcie są w strefie bezpiecznej, tzn. że nikt nie ma prawa zerwać ich życia, oraz

1minutę po opuszczeniu punktu są także nienarażeni na działanie niemieckiej policji

-na każdym punkcie dają kartę punktowemu, który zapisuje punkty za zaliczone zadanie,

- nie mogą oddalać się poza wyznaczony teren gry,
- jeśli ktoś zaliczy wszystkie punkty wraca w wyznaczone miejsce,
- grę kończą 3 długie gwizdki

4. Gawęda- Druhu, druhną prowadząca, teraz najlepiej jak powiesz kilka słów od siebie na temat harcerstwa w czasie II WŚ oraz działaniu harcerzy. Wprowadź uczestników po swojemu w klimat gry :)

1. Punkt "Zawiszacy"

Punktowy tłumaczy na czym polegała praca Zawiszaków w czasie wojny.

Następnie harcerze ustawiają się po jednej stronie, punktowy który jest oddalony od nich o około 4m, wiąże oczy i odwraca się tyłem. Ich zadaniem jest przejść obok punktowego w prostej linii, tak aby nie zostać usłyszanym, jeśli punktowy coś usłyszy mówi "stop", wtedy wskazuje palcem miejsce gdzie może znajdować się harcerz. Jeśli trafi poprawnie to drużyna traci punkty. Cała drużyna ma zaliczyć tą samą trasę, każdy po kolei. Po zaliczonym punkcie, harcerze dostają notatkę o Zawiszakach

Zawiszacy – najmłodsza grupa metodyczna harcerzy Szarych Szeregów zrzeszająca chłopców i dziewczynki w wieku od 12 do 14 lat.

Podczas okupacji harcerze Zawiszy nie brali udziału w walce bieżącej, natomiast przygotowywali się do pełnienia służby pomocniczej, a nauką na tajnych kompletach – do odbudowy. Tworzyli nieomal normalne zastępy i drużyny harcerskie, przeprowadzające w mieszkaniach lub podmiejskich lasach zbiórki i zdobywające stopnie harcerskie.

Przygotowanie Drużyn Zawiszy do wojskowych służb pomocniczych oznaczono kryptonimem "Mafeking". Na zawiszacką służbę pomocniczą składały się, zgodnie z ustalonym wspólnie ze sztabem Armii Krajowej programem, następujące prace:

- regulacja ruchu,
- łączność,
- ratownictwo.

W tym też kierunku następowało szkolenie chłopców. Podczas powstania warszawskiego członkowie Zawiszy zajmowali się łącznictwem i przenoszeniem meldunków. Do najbardziej znanej akcji Zawiszaków należała zorganizowana w czasie powstania warszawskiego Harcerska Poczta Polowa, która zajmowała się roznoszeniem listów wśród ludności cywilnej, pozbawionej często możliwości skontaktowania się z bliskimi w innych dzielnicach walczącej Warszawy.

2. Punkt Hymn Szarych Szeregów

Punktowy daje harcerzom kartkę z wydrukowanym hymnem Szarych Szeregów, ich zadaniem jest dobrać właściwe i brakujące słowa, które są wycięte na małych karteczkach. Gdy harcerze dobiorą wszystkie słowa, punktowy może sprawdzić poprawność hymnu. Po ukończonym zadaniu harcerze dostają od punktowego notatkę na temat działania szarych szeregów.

I iść będziemy w Polskę szarymi szeregami
I będzie **Bóg** nad nami i będzie Naród z nami...
I będziemy szli, jak hymny, skroś wsi, skroś miast polami
I będziem równać w prawo, **szarymi szeregami**
I będziem szli jak hymny, skroś wsi, skroś miast polami
I będziem równać w prawo, szarymi szeregami...

Gdy cisną nam wyzwanie z **Zachodu** i ze Wschodu,
Ruszymy do pochodu. Zawisza **miecz** nam poda,
Zatętni ziemia twardo gąsienic kopytami
I iść będziemy w ogień szarymi szeregami. (bis)

Rozniosą się **fanfary** echemi wysokimi
Hen po piastowskiej ziemi szumami husarskimi.
Za nami pójdzie Naród z **orłem**, ze sztandarami
Powiedzim go szpalerem szarymi szeregami. (bis)

I będziem Gmach **budować** rycerskim zwykłym bojem,
Otworzym wszere podwoje dla trudu, dla Pokoju.
I będzie Polska **młoda** - my będziem Polakami
I staniam w straż przed Gmachem szarymi szeregami... (bis)

I iść będziemy z Polską szarymi szeregami
I będzie Bóg z nami - i będzie **Naród** z nami...
I będziem trwać - **kamienie** - wzdłuż dróg drogowskazami
I wieść będziem **Młodych** szarymi szeregami... (bis)

Szare Szeregi – kryptonim konspiracyjny Organizacji ZHP, szerzej – Związku Harcerstwa Polskiego, w okresie okupacji niemieckiej i radzieckiej podczas II wojny światowej 1939–1945. Były one najliczniejszą młodzieżową organizacją konspiracyjną, która w połowie 1944 r. skupiała ponad 15 tys. członków, w tym ok. 7 tys. harcererek. Organizacja harcerzy opierała się na strukturze przedwojennego ZHP, posługiwano się kryptonimami:

Główna Kwatera – pasieka

chorągwie – ule
hufce – roje
drużyny – rodziny
zastępy – pszczoły.

Młodych ludzi zgłaszających się do organizacji dzielono na trzy grupy wiekowe. Najmłodszy, tzw. Zawiszacy, chłopcy w wieku 12-14 lat, byli szkoleni w ratownictwie i łączności. Nie brali udziału w bezpośrednich działaniach przeciw okupantowi. Zespoły starszych chłopców, w wieku 15-17 lat, tworzyły Bojowe Szkoły (BS), w których prowadzono szkolenie wojskowe i przygotowywano do służby w oddziałach rozpoznawczych, zwiadowczych, łączności oraz pocztach dowódców różnych szczebli. Harcerze BS brali udział w walce konspiracyjnej w Organizacji Małego Sabotażu Wawer (od 1941 Wawer-Palmiry), prowadząc propagandę wśród ludności polskiej; zajmowali się też wywiadem i zbieraniem informacji, przekazywanych ZWZ-AK i innym organizacjom podziemnym.

3. Punkt Rozsypanka wyrazowa

Harcerze przyporządkowują wyrazy do ich znaczeń. Wyrazy zaczerpnięte są z książek oraz ze "słowniczka wojennego". Po przyporządkowaniu punktowy sprawdza poprawność.

szkop – Niemiec,

chlebak – jak sama nazwa wskazuje, służy do noszenia granatów,

filipinki – granaty wyrabiane w tajnych warsztatach,

gadzinówka – gazeta wydawana przez Niemców,

gnat – pistolet,

pestki – pociski,

rozpylacz – pistolet automatyczny,

sidolki – granaty produkowane przez konspiratorów z puszek po proszku „Sidol” napełnianych materiałem wybuchowym,

szczekaczka – megafon nadający niemieckie komunikaty.

4. Punkt Rozszyfrowanie tekstu o Aleksandrze Kamińskim (Malinowe Buty)

Aleksander Kamiński (1903-1978) – pseudonimy: „Kamyk”, „Bambaju”, „Juliusz Górecki”. Kamiński był żołnierzem Armii Krajowej, harcmistrzem, pedagogiem,

historykiem, pisarzem. Po zakończeniu studiów pracował jako nauczyciel i członek ZHP, a po wybuchu wojny był jednym z organizatorów Szarych Szeregów i komendantem głównym Organizacji Małego Sabotażu „Wawer”. Brał czynny udział w akcjach propagandowych Małego Sabotażu. W czasie okupacji powstała najbardziej znana powieść Kamińskiego – „Kamienie na szaniec” – oparta na wspomnieniach „Zośki” (Tadeusz Zawadzki) o „Rudym” (Jan Bytnar). Kamiński brał udział w powstaniu warszawskim. Zmarł 15 marca 1978 roku, został pochowany na Powązkach (w pobliżu mogił „Zośki”, „Alka” i „Rudego”).

Mirowski (1903-1978) – pseudonim: „Kmatk”, „Umaumjb”, „Jbilbsz Górcki”. Mirowski był żołnierzem Armii Krajowej, uczestnikiem powstania warszawskiego, członkiem ZHP, m.in. uczestnikiem akcji „Wawer” z grupą „Kamienie na szaniec” i „Zośki”. Mirowski brał udział w powstaniu warszawskim. Zmarł 15 marca 1978 roku, został pochowany na Powązkach (w pobliżu mogił „Zośki”, „Alka” i „Rudego”).

5. Punkt Plakat na temat "Harcerze na wojnie"

Harcerze tworzą plakat na białym papierze, mogą używać pisaków, farb i pastel. Ich zadaniem jest przedstawić całą swoją wiedzę na plakacie. Mają czas ograniczony do 12 minut.

5. Na koniec gry, prowadzący zbiera karty patrolowe i przelicza punkty. System oceniania zostawiam do waszego uzgodnienia. Dobrze byłoby przewidzieć małe upominki dla każdej z drużyn i dyplomy.

Powodzenia i miłej zabawy !

opracowała: sam. Weronika Lisowska